

Motion av Ulf Carlsson (MP) och Bosse Parbring (MP) angående att främja icke-vinstdriven utbildning

Sveriges skolsystem ser annorlunda ut än i resten av världen. Endast i Sverige finns det möjlighet för kapitalägare att starta skolor i form av aktiebolag och inkassera utdelning på insatt kapital. Alla fristående huvudmän är dock inte vinstdrivande. Fristående huvudmän som driver skola i förenings- eller stiftelseform har funnits länge i landet, långt innan friskolereformen infördes under tidigt 90-tal. Tanken från början var att fristående skolor skulle existera parallellt med kommunala, främja en mångfald av pedagogiska metoder och därmed inspirera till en utveckling av svensk skola som ännu bättre skulle möta alla elevers olika lärbehov. Vi vet att barn har gemensamma behov, men också att de är unika med mycket olika behov och önskemål. Därför behövs variation inom skolväsendet. En kommuns styrning präglas av strävan efter likvärdighet, vilket ofta är positivt. Det är dock lätt att ekonomiska stordriftsfördelar driver en kommun gentemot likriktning. Det finns exempel på olika inriktningar och exempelvis intraprenader inom kommunal skola, men oftast är det fristående aktörer som driver skolor med olika pedagogiska inriktningar. Fristående skolor som startas av engagerad och kompetens personal men som önskar bedriva en annan pedagogisk inriktning är därför ett viktigt komplement till den kommunala skolan.

Det råder idag en kraftig obalans inom friskolesektorn. Samtidigt som de vinstdrivna skolorna ökar i antal så har idéburna skolor, som ofta har en annan driftsform än aktiebolag (AB), svårare att etablera sig. Små utförare med en tydlig pedagogisk vision och kännedom om lokala förhållanden är ur ett mångfaldsperspektiv ofta mer lämpade att driva alternativa skolor och förskolor än stora koncerner. Sådana mindre huvudmän skulle kunna bidra till att skapa mer jämlika valmöjligheter över staden, så att fler av Göteborgs elever har möjlighet att välja mellan olika pedagogiska inriktningar, inte endast de elever som kan gå i skolan i innerstaden. Men små skolaktörer har ofta svårt att etablera sig, trots nyskapande tankar om hur de vill bedriva skola som skulle gynna Göteborgssamhället, god förmåga att möta olika elevgruppers behov samt tankar om nya samarbetsformer med andra delar av samhället har. Vi menar att Göteborgssamhället skulle gynnas av fler idéburna aktörer, men för att starta en skola krävs att du kan finansiera lokaler och anställa lärare innan du vet om du får tillräckligt många elever som via skolpengen ger täckning för dina utgifter. Därför tvingas ofta de som drivs av en pedagogisk vision

och vill starta en skola söka privat finansiering. Eftersom finansiären vill ha ekonomisk avkastning på sin investering, blir driftsformen oftast AB. Den svenska skolan har därmed över tid blivit allt mer styrd av de kapitalägare som vill se sina ekonomiska investeringar växa. Snarare än en mångfald av småskaliga, idéburna utbildningsanordnare har friskolereformen skapat en oligopolmarknad där några få stora vinstmaximerande koncerner etablerat fler och fler skolor, en utveckling ingen, varken från höger eller vänster, önskade. Förhoppningsvis kommer riksdagen så småningom fatta beslut som rättar till en del av de missförhållanden som uppstått men under tiden bör vi som kommun finna former för att stärka de utförare med en tydlig pedagogisk vision som gynnar göteborgs barn, men som inte har tillgång till kapital eller önskar involvera riskkapitalister.

Vi menar istället att Göteborgssamhället skulle gynnas av att fler idéburna och icke vinstdrivna aktörer får möjlighet att bygga upp nya pedagogiska verksamheter. Det skulle bidra till att öka den pedagogiska mångfalden och komplettera den kommunala skolan med fler aktörer och fler perspektiv. Det skulle också kunna innebära att nya former för samverkan mellan skolor och den ideella sektorn utvecklas. Vi vill undersöka om det är möjligt för kommunen att stödja etableringen av fristående idéburna huvudmän med exempelvis bidrag eller lån till lokaler eller lärare under uppstartsåret. Flera stöd inom detta område har tidigare funnits, så som driftsbidrag, utrustningsbidrag samt möjlighet till tidigare lagd utbetalning av skolpeng/barnpeng under uppstartsfasen. Det vore också intressant att belysa förutsättningar för idéburna organisationer att använda tomställda lokaler eller nyttja kommunal mark för skoländamål. De aktörer som kan komma ifråga för stöd ska vara icke-vinstdrivna och ska kunna visa hur deras pedagogiska idéer kan bidra till Göteborgssamhället och till att möta våra barns individuella lärbekov. Vi vill att kommunstyrelsen utreder hur ett sådant stöd skulle kunna utformas. Vi är medvetna om att förslaget i denna motion inte är helt enkelt att harmoniera med dagens lagstiftning som har fokus på nära nog fri etableringsrätt, men vi anser att tiden är mogen för att börja diskutera hur vi bäst tar vara på både pedagogers drivkraft och Göteborgarnas valfrihet samtidigt som vi tillåter och bejakar barn att vara olika.

Kommunfullmäktige föreslås besluta att:

1. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda förutsättningar för ett kommunalt etableringsstöd till fristående icke vinstdrivna, idéburna huvudmän som vill etablera skola eller förskola inom Göteborgs kommun.

Ulf Carlsson, MP

Bosse Parbring, MP